

FÖRVÅNANDE KAPABEL

**kroppslighet och rumslighet i fem kvinnors
erfarenheter av parkour**

Författare: Sofie Alnäs
Kandidatprogrammet Kultur
Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet
Kandidatuppsats, vårterminen 2013
Handledare: Jeanette Sundhall

ABSTRACT

Program: Kandidatprogrammet Kultur

Institution: Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs Universitet

Adress: Box 200, 405 30 Göteborg

Telefon: 031-786 0000 (växel)

Handledare: Jeanette Sundhall

Titel: Förvånande kapabel – kroppslighet och rumslighet i fem kvinnors erfarenheter av parkour

Författare: Sofie Alnäs

Adress: Örnehufvudsgatan 17, 412 59 Göteborg

E-postadress: sofiealnäs@gmail.com

Typ av uppsats: Kandidatuppsats 15hp

Ventileringstermin: Vt 2013

The urban physical practice of parkour can be described as male dominated. In this paper, however, I choose to focus on women participating in the sport. My material consist of interviews with five Swedish women who regularly perform parkour. Through the phenomenology of Simone de Beauvoir, Iris Marion Young and Sara Ahmed, I analyze the women's relationship to the body and (public) space. My conclusion is that engaging in parkour has changed the way the women understand their own corporeality, from an "I cannot" to an "I can". In this sense, parkour has helped the women overcome what Young calls an "inhibited intentionality". Another conclusion is that practising parkour has led to a reorientation of their relation to the world. Parkour has created a wonder; the capacity to leave behind the place of the ordinary.

Keywords: parkour, genus, kroppslighet, rumslighet, fenomenologi

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Tidigare forskning	6
<i>1.2.1 Omvandling av stadsrummet</i>	7
<i>1.2.2 Subversivt eller inte</i>	8
<i>1.2.3 Rädsla och risker</i>	9
<i>1.2.4 Varför anlägga ett genusperspektiv på parkour?</i>	9
1.3 Syfte och frågeställningar	11
1.4 Teori	11
<i>1.4.1 Ett fenomenologiskt lapptäcke</i>	11
1.5 Metod	15
<i>1.5.1 Metodologiska utgångspunkter</i>	15
<i>1.5.2 Den reflexiva intervjun</i>	15
<i>1.5.3 Deltagande observationer</i>	16
<i>1.5.4 Diskursanalys</i>	17
1.6 Material	17
<i>1.6.1 Presentation av deltagarna</i>	18
1.7 Disposition	19
2 ANALYS	19
2.1 Distraherande tjejer och myller av tonårskillar – parkourens sociala sammanhang	19
2.2 Att bygga sig själv – parkour och övervinnandet av hinder	24
2.3 Att öppna ögonen – parkour och (om)orientering i rummet	29
3 AVSLUTANDE DISKUSSION	34
KÄLLFÖRTECKNING	37
BILAGA	40

1 INLEDNING

Det är en ganska kylig kväll i slutet av februari. Jag står och stirrar på en av alla de fyrkantiga tråklossar, cirka 70-110 cm höga, som ligger lite huller om buller i närheten av Scandinavium, Göteborg. Min kloss är en av de lägre. Några förbipasserande tittar lite undrande på mig, men jag märker det knappt. Jag tar ett djupt andetag innan jag tar sats med ett par steg emot tråklossen. Sedan trycker jag ifrån med fötterna samtidigt som jag kastar mig framåt med överkroppen så att jag kan sätta i båda händerna en bit in på klossens översida. Jag drar upp benen under mig och känner hur jag flyger över. Fötterna landar på andra sidan och jag sträcker upp armarna i luften i en segergest; efter ett tiotal försök har jag klarat av min första ”kong”. Några spridda rop från de andra som är med och tränar bekräftar att jag lyckades. Jag försöker några gånger till, men idag lyckas jag bara fullfölja rörelsen denna enda gång.

Stycket ovan är ett scenario taget ur de deltagande observationer jag har gjort under skrivandet av denna uppsats. Scenen beskriver en av mina första upplevelser av att träna parkour – en urban fysisk aktivitet som går ut på att snabbt och effektivt ta sig över olika typer av hinder. Fokus för uppsatsen är dock inte mina upplevelser av parkour, utan fem andra kvinnors sådana.

1.1 Bakgrund

Min gissning är att termen ”parkour” kanske inte är särskilt välkänd hos den svenska allmänheten ännu. Den första frågan att besvara är därför: vad är parkour? Michael Atkinson beskriver parkour som ”... a physical cultural lifestyle of athletic performance focusing on uninterrupted and spectacular gymnastics over, under, around, and through obstacles in urban settings.” (2009:169). Om man går in på svenska Parkour Academys hemsida kan man hitta en mer utförlig beskrivning:

Man kan ganska enkelt definiera parkour som förbättrande, näst intill perfektion av utövarens rörelser vid framfart genom alla typer av miljöer. Att med den egna kroppen röra sig från en plats till en annan på ett så snabbt, effektivt och framför allt kontrollerat sätt som möjligt. Parkour är självklart långt ifrån den enda träningsformen som jobbar mot att förbättra utövarens rörelser till perfektion, dock är det en av de få där träningen är själva målet i sig. Träningsformen är således helt fri från graderingar, uttagningar, rivalitet, mästerskap eller tävlingar i någon form. (parkouracademy.se)

Parkour handlar alltså om att på ett effektivt och kontrollerat sätt ta sig över olika typer av hinder som kan finnas i den miljö man befinner sig i. Men även om parkour kan tillämpas i alla typer av miljöer vill jag hävda att fokus ändå ligger på det urbana rummet. Det är också här som parkouren har sitt ursprung. Parisförorten Lisses brukar vanligen pekats ut som parkourens hemvist. Bland de unga män som utvecklade disciplinen under sent 1980-tal/tidigt 1990-tal märks särskilt David Belle och Sébastien Foucan som de mest kända namnen. Belles pappa hade varit stationerad i Vietnam under kriget och där fått kunskap om Georges Héberts *méthode naturelle*, en form av militära hinderbanor där rörelserna går ut på att bygga upp styrka, smidighet och stabilitet, med enbart sin egen kroppstyngd som vikt (Atkinson 2009:170-172). Inspirerad av Héberts filosofi skapade Belle och Foucan sin egen typ av ”*méthode naturelle*”, där själva stadsrummet var hinderbanan (Nilsson 2010:89).

Parkour kom att få allt mer publikt genomslag i början av 2000-talet. Framför allt brukar Mike Christies dokumentär *Jump London* från 2003 nämnas som en bidragande faktor (Saville 2008:892). Även Nikes användande av parkour i en reklamfilm från 2002 bidrog till att göra parkour synligt för en tv-tittande publik (Stapleton & Terrio 2010:20). Sedan dess har parkour blivit allt mer spritt globalt sett, och numera finns det både ”fristående” grupper och organiserade föreningar som utövar aktiviteten i Sverige.

Det kan vara värt att påpeka att det finns diskussioner kring vad som är skillnaden mellan parkour och det liknande freerunning. Freerunning som term användes första gången i *Jump London* för att tilltala en engelskspråkig publik, men sedan dess kan man säga att parkour och freerunning har utvecklats till två mer eller mindre parallella discipliner. Kortfattat kan man säga att freerunning präglas av rikare ”ornamentering”, det vill säga volter och annat som egentligen inte effektiviserar framfarten, utan snarare estetiserar den (Ortuzar 2009:55). En annan skillnad är att det numera finns tävlingar i freerunning, medan det (som citatet från Parkour Academy ovan visade) inte finns inom parkour.¹ Även om dessa skillnader finns, är det i själva verket inte alltid helt lätt att skilja de två disciplinerna åt, och många gör inte heller en sådan uppdelning. I den här uppsatsen kommer jag dock uteslutande att använda mig av begreppet parkour – dels för att det är det ord studiedeltagarna använder, och dels

---

¹ Det sägs att utvecklingen kom sig av att Sébastien Foucan och David Belle hade olika uppfattningar om vilken filosofi och vision som skulle prägla utvecklingen av sporten (Atkinson 2009:172), och Sébastien Foucan brukar nämnas som grundaren av freerunning, medan David Belle mer förknippas med begreppet parkour. Denna historieskrivning är dock relativt ointressant för den här uppsatsen.

för att frånvaron av tävlingsmoment och konkurrens har relevans för min analys. Så som jag har uppfattat det handlar parkour främst om att övervinna sina egna, individuella hinder; att anpassa parkouren efter sig själv, och inte att tävla mot andra.

Vidare kan det vara relevant att framhäva den stora mängd träning och övning som ligger bakom de rörelsemönster som parkour innefattar. När parkour skildras i media, som i exempelvis reklamfilmer och liknande, visas ofta män som gör mer eller mindre extrema hopp, gärna mellan hustak². I själva verket lägger utövarna stor koncentration och riskbedömning på varje enskild rörelse. Att ”lära känna platsen” för att samla förkroppsligad kunskap om den innan den används fullt ut kan ses som norm (Saville 2008:900). Sammanfattningsvis anser jag att Nathan Guss har gjort en träffande beskrivning när han menar att parkour ”...combines physical virtuosity, rigorous discipline, spontaneous movement and a spatial imagination.” (2011:74).

Vanligtvis brukar en person som utövar parkour kallas för *traceur* – en kvinnlig sådan kan ibland kallas *traceuse*. Dessa begrepp återfinns inom det forskningsfält jag placerar mig inom, men jag själv kommer inte att använda mig av dem, framför allt eftersom deltagarna själva inte benämner sig som traceurer/traceuser.

Min tanke med denna uppsats är att analysera parkour genom ett fenomenologiskt genusperspektiv. Men innan jag gör en genomgång av mina teoretiska utgångspunkter och frågeställningar vill jag, delvis för att läsaren ska få en bredare förståelse av vad parkour kan vara för något, göra en genomgång av den forskning som tidigare berört ämnet.

1.2 Tidigare forskning

Att analysera parkour inom vetenskapen är relativt nytt, men de senaste fyra-fem åren har det dykt upp allt fler (främst) artiklar och (några få) böcker som sätter in parkour i teoretiska sammanhang. Intresset för denna senmoderna praktik har väckts inom akademien ungefär parallellt med att den blivit allt mer utbredd och populärkulturellt synlig, och allt talar för att fler spännande perspektiv och analyser kommer att fortsätta dyka upp de kommande åren. Jag kommer nu att redogöra för den forskning som jag lyckats hitta³, och jag har tagit mig friheten att dela in exemplen i tre olika analytiska

---

² Just hustak nämns av flera av deltagarna i denna studie som ett exempel på en överdriven och extrem syn, spriden av media, på vad parkour är för något.

³ Troligtvis finns det mer forskning skriven på franska på detta område, då parkouren har sitt ursprung i Frankrike.

teman jag tycker mig urskilja: parkour som omvandlare och förhandlare av stadsrummet, det potentiellt subversiva i parkour som praktik, och slutligen hur man hanterar rädsla och risker i parkour. Jag kommer sedan att förklara varför det är relevant att använda sig av ett genusvetenskapligt perspektiv. Det ska tilläggas att de teman jag urskiljt självklart går in i varandra och kanske egentligen inte kan skiljas åt alls, men jag menar att just dessa tre teman är de mest centrala i analyser av parkour hittills. Idrottsvetaren Kalle Jonasson har sammanfattat det på följande vis: ”Den stora frågan är om parkour främst skall betraktas som kritik (mot kapitalismen, ledan, staden) eller som omfamning (av världen, rädslan, staden)?” (2011:151).

1.2.1 Omvandling av stadsrummet

Parkour har varit föremål för flera mer eller mindre filosofiska analyser av (bruket av) stadsrummet. Idrottsvetaren Kalle Jonasson, diskuterar i essän ”Parkour – en posthumanistisk idrott?” (2009) parkour utifrån Bruno Latours teori om ”den moderna överenskommelsen”, det vill säga åtskillnaden mellan natur och kultur. Idag har man, åtminstone inom forskningen, börjat dekonstruera den uppdelningen, vilket Latour kallar för en ”amodern”, eller posthumanistisk, strävan. Jonasson driver i essän tesen att parkour kan ses som ett exempel på en amodern idrott, det vill säga ”... en praktik som ’syr igen sömmen’ mellan natur och kultur” (2009:164). Jonasson bygger sedan vidare på sitt resonemang i en annan essä, ”Ett alternativ till kritik? Om parkour, Michel Serres och ’konsten att spåra’” (2011), där han menar att parkour kan ses som en rörelsekultur som illustrerar teoretikern Michael Serres ”ickekritiska” filosofi och kunskapssyn.

Emma Nilsson använder sig även hon av Bruno Latour och aktör- och nätverksteori i avhandlingen ”Arkitekturens kroppslighet. Staden som terräng” (2010). Avhandlingen gör först och främst anspråk på att beskriva och undersöka arkitekturens delaktighet i ett kroppsligt anspråktagande, men använder bland annat parkour som ett medel för att kunna göra denna analys. Detta eftersom dessa typer av företeelser, enligt Nilsson, är en direkt reaktion på den materialitet som *är* staden.

Filosoferna Gilles Deleuze och Felix Guattaris teori om ”smooth” (slätt) och ”striated” (räfflat) rum är också något som återkommer i analyser av parkour.⁴

---

⁴ ”Räfflat” rum kan sägas vara ordnat efter ett färdigt och fixerat schema, medan ”slätt” rum är mer tillåtande mot oregelbundenheter (Nilsson 2010:47). Det innebär att det räfflade rummet försöker kontrollera rörelserna som sker i rummet, och därför talar Deleuze och Guattari om att det räfflade

Exempelvis menar Jimena Ortuzar i "Parkour or l'art du déplacement: A Kinetic Urban Utopia", med utgångspunkt i nyss nämnda teori, att parkour öppnar upp för ett alternativt sätt att tolka och interagera med det urbana landskapet.

Även Oli Mould tar i "Parkour, the city, the event" (2009) avstamp i Deleuze och Guattaris rumsliga begreppsapparat, men kommer fram till att "smooth space" som metafor för en "war machine" inte lämpar sig som analysverktyg för parkour, då syftet med parkour aldrig är att skada eller fysiskt förändra platser. Tvärtom menar Mould att parkour är subversivt just eftersom att det är "omfamnande"; traceuren visar respekt och nyfikenhet inför stadsrummet utan att för den skull låta sig styras av dess påbjudna sätt att röra sig. Traceuren hittar istället nya, alternativa sätt att använda platser.

1.2.2 Subversivt eller inte

Just det (eventuella) subversiva inslaget i parkour har också varit föremål för analys. Michael Atkinson är kanske den som skrivit den mest förtjusta artikeln: "Parkour, Anarcho-Environmentalism and Poiesis" (2009). Atkinson ser traceuren som en slags anarkistisk miljöaktivist, och som en senmodern flanör. Han argumenterar för att parkour utmanar (kapitalistiska) normer för hur det urbana rummet bör och kan användas, och menar att parkour som överskridande praktik kan öppna upp för andra liknande praktiker. I artikeln "Parkour: Creating Loose Spaces?" av Lieven Ameel och Sirpa Tani (2012), argumenterar författarna dock för att parkour inte bara är en lekfull och potentiellt subversiv praktik som kan "lösa upp" stängda platser, utan även i viss mån kan medföra att platser "stängs" eller "tätas till", till exempel i form av att speciella parkourparker byggs.⁵

Ett mer typiskt kulturvetenskapligt perspektiv erbjuder Scott Stapleton och Susan Terrio, som i artikeln "Le Parkour – Urban Street Culture and Commoditization of Male Youth Expression" (2010) visar på konsekvenserna av all den (globala) mediala uppmärksamhet parkouren rönt det senaste decenniet. I likhet med Atkinson ser de parkour som både en (manlig) ungdomskultur och en subkultur, som gör

---

rummet befolkas av "moved bodies" snarare än "moving bodies". Det sker dock hela tiden en förhandling mellan det räfflade och det släta rummet (Ortuzar 2009:54-55). Deleuze och Guattari använder sig också av schack/staten och Go/"war machine" som metaforer för räfflat respektive slätt rum (se vidare Deleuze & Guattari 1988:351-353).

⁵ De begrepp som används i artikeln är "loose space" och "tight space", från teoretikerna Karen A. Franck och Quentin Stevens. "Loose space" uppstår när människor använder stadsrummet på ett sätt som motsäger den ursprungliga, intentionella användningen av rummet (Ameel & Tani 2012:19).

motstånd mot kapitalistiska normer för hur – och av vem – en stad bör användas. De menar dock att den globala mediala uppmärksamheten och populärkulturella omfattningen kommer med ett pris, då motståndet blir till en vara som kan köpas och säljas.

1.2.3 Rädsla och risker

Även de inslag av rädsla och risker som finns inom parkour kan vara intressanta att titta på. Stephen John Saville (2008) genomför exempelvis en etnografisk studie där han undersöker de känslor som är involverade i parkour, varav rädslan är en central sådan. Rädslan kan i parkour, enligt Saville, ses som en slags kreativtetsbejakande ”playmate” snarare än som något som hela tiden måste ”hanteras” eller begränsar en i ens rörelser.

Nathan Guss tar upp ett annorlunda spår i ”Parkour and the Multitude: Politics of a Dangerous Art (2011)”. Guss ser parkour som en konst som formar heterogena kollektiv; en dynamisk grupp som tillåter individualitet. Han menar vidare att den här typen av gruppdynamik kan ses som en estetisk manifestation av Michael Hardt och Antonio Negris politisk-teoretiska koncept ”the multitude”: en global, demokratisk rörelse där medlemmarna behåller sin individualitet samtidigt som de är del av ett kollektivt samarbete över nationsgränser. Genom att man inom parkour omfattar rädslan och låter den bli en drivkraft övervinner man det som annars förhindrar ”the multitude” att blomma ut till sin fulla potential, menar Guss, eftersom rädslan är det som upprätthåller splittring mellan arbetare.

1.2.4 Varför anlägga ett genusperspektiv på parkour?

Som kan ses ovan, har parkour framförallt analyserats som ett relativt ”okönat” fenomen. I vissa fall, som exempelvis i Savilles artikel om rädsla och känslor, finns faktiskt flera referenser till olika genusteoretiker och feministiska teoretiker (t.ex. Judith Butler och Iris Marion Young), men han använder sig av dem främst för att tala om kroppslig upprepning på ett mer allmänt plan, snarare än att erbjuda någon form av genusanalys (Saville 2008:899-900). I andra fall, som exempelvis i Atkinson (2009), beskrivs traceuren som en senmodern flanör – och att ”flanör” är ett i högsta grad

könat ord glöms kanske bort eller passerar utan vidare reflektion⁶. Atkinson nämner dock att parkour hittills lockat främst män till att delta (2009:180). Stapleton & Terrio (2010) är på liknande sätt rättframma när de redan i titeln beskriver parkour som ett ”manligt” ungdomsuttryck.

Att parkour relativt oproblematiserat analyserats som en manlig syssla är kanske inte särskilt förvånande. För det första *är* parkour en väldigt mansdominerad aktivitet, detta märktes inte minst då jag letade deltagare till studien. Dessutom är det ett antal franska män som brukar tillskrivas parkours tillblivande, och den processen var i sin tur inspirerad av andra män (Georges Hébert) och av hans militära hinderbanor. Parkour bär med andra ord på en historieskrivning som även den har dominerats av män. Jag vill också hävda att de element som parkour innefattar stämmer väl överens med normer för maskulinitet: att ha en stark kropp, att ha kontroll och att ta plats i det offentliga rummet⁷. Detta betyder bevisligen inte att det varit omöjligt för kvinnor att komma in och göra samma sak, och vad som räknas som maskulint och feminint är, som Judith Butler så träffande påpekat, *notoriskt föränderligt*: ”...varje begrepp har en social historia; deras betydelse förändras radikalt beroende på geopolitiska gränser och kulturella restriktioner av vem som föreställer sig vem, och i vilket syfte” (Butler 2006:31). Poängen är, hur som helst, att det för närvarande verkar vara lättare att föreställa sig parkourkroppen som en manlig sådan än som en kvinnlig.

Det ska dock tilläggas att ett klassperspektiv varit närvarande i analyser av parkour (se t.ex. Stapleton & Terrio 2010). Parkourens hemvist, Parisförorten Lisses, är ett socialt stigmatiserat område, och att parkouren uppstod just där (och då) kan tolkas som ett uttryck för rastlöshet och som ett motstånd mot den likformade, ostimulerande miljö som gav upphov till rastlösheten (ibid.).

Trots (eller kanske just för) att parkour alltså är en väldigt mansdominerad aktivitet, tror jag det är viktigt att lyfta fram ett genusperspektiv här. Dels för att motverka osynliggörning av att det faktiskt *finns* kvinnor som utövar parkour. När jag har letat runt på parkourforum och liknande verkar det också som om de kvinnliga utövarna blir allt fler (pkfrinternational.com). En annan poäng med ett

---

⁶ Flanören kan sägas vara en manlig, urban 1800-talsbohem, som strövade längs gator och torg och satt på caféer och gjorde betraktelser (Benjamin 1968:84). Om en kvinna gjorde detsamma, utan sällskap av en man, fanns en risk att hon skulle bli betraktad som en prostituerad (Harvey 2003:220).

⁷ Det offentliga rummet har historiskt varit kopplat till män, medan den privata sfären, ”hemmet”, varit kopplat till kvinnan (Listerborn 2002:20).

genusvetenskapligt perspektiv är helt enkelt att problematisera vad Sara Ahmed kanske skulle kalla en ”världslig” eller försvunnen kategori – kategorier som är hegemoniska och därför inte syns (Ahmed 2011:126). Enkelt uttryckt: genom att lyfta fram kvinnors erfarenheter av parkour blir också den manliga normen synlig.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att med hjälp av ett fenomenologiskt genusperspektiv undersöka fem kvinnliga utövaras erfarenheter av parkour, och hur de förhåller sig till rum och kropp. På vilket sätt tar deltagarnas kroppar plats i stadsrummet? Hur ser de på den egna kroppen? Vilken inverkan har parkour haft på deras sätt att se på staden och på sig själva?

1.4 Teori

Det vore en lögn att inte påstå att jag fått inspiration till mina val av teoretiska utgångspunkter från Signe Bremers ”kroppsteoretiska lapptäcke” som hon använder sig av i sin avhandling om transsexualism och könskorrigering (2011). Bremer snickrar ihop Sara Ahmeds queera fenomenologi, Judith Butlers genusteori och Karen Barads materialistiska feminism till ett ramverk för att kunna analysera kroppen som en ”...dynamisk, upplevd, skapad och skapande materiell agent” (Bremer 2011:44). Detta betyder att kroppen är både ”upplevd, betecknad och socialt producerad materialitet”, men också ”en dynamisk organism och materiell aktör av kött och blod” (ibid.). Det är ett påstående jag är beredd att hålla med om, men mitt huvudsakliga fokus kommer att ligga på *den upplevda och upplevande kroppen*. Därför har jag försökt skapa mitt eget teoretiska ramverk, med fenomenologin som främsta utgångspunkt. Jag kommer först att helt kort tala om fenomenologen Maurice Merleau-Pontys förkroppsligade mänskliga subjekt, för att därifrån gå vidare till att (med hjälp av litteraturvetaren Toril Moi) redogöra för Simone de Beauvoirs teori om *kroppen som situation*. Till sist kommer jag att gå in på Iris Marion Youngs och Sara Ahmeds fenomenologiska analyser av relationen mellan rum och kroppar.

1.4.1 Ett fenomenologiskt lapptäcke

Den inflytelserike fenomenologen Maurice Merleau-Ponty menar att det mänskliga subjektet i första hand är förkroppsligat. Det betyder att människan alltid gör sina

erfarenheter av både sig själv och världen begripliga genom kroppen (Bremer 2011:38, Moi 1997:108). Den första meningsskapande handlingen sker inte genom medvetandet, utan genom kroppen när den flyttar sig inom och riktar sig mot sin omedelbara omgivning (Young 2008:256). Med denna första utgångspunkt kan man inte tala om ett subjekt som är skilt från kroppen eller vice versa.

Min andra utgångspunkt lånar jag från Simone de Beauvoir när hon talar om kroppen som en situation. Som jag beskrev ovan är det genom handlandet mening uppstår, och handlandet sker med utgångspunkt från kroppen. Det betyder att kroppen inte kan ses som att den bär sin mening ”på ytan” (Moi 1997:110). Snarare är kroppen en historisk idé, en situation (de Beauvoir [1949] 2008:69). För att beskriva mer precist vad situation syftar på, vill jag ta hjälp av litteraturvetaren Toril Moi, när hon i sin tolkning av de Beauvoir skriver:

En situation är inte en ”extern” struktur som tvingar sig på det individuella subjektet, utan snarare en oreducerbar blandning av detta subjekts frihet(sprojekt) och de förhållanden denna frihet befinner sig i. Kroppen som en situation är den konkreta kroppen upplevd som meningsfull, som socialt och historiskt situerad. (Moi 1997:116)

”Frihet(sprojekt)” syftar här på det *transcendent*a i människans handlande. Beauvoir tar också inspiration från Sartre när hon menar att kroppen inte bara är en situation, den är också placerad inom andra situationer (Moi 1997:110). Carina Listerborn beskriver det bra när hon uttrycker det som att situationsbegreppet blir till ett ”...utvidgat platsbegrepp genom att fysiskt rum, sociala relationer och mentala föreställningar inkluderas.” (2002:32). För att analysera parkour lämpar sig detta teoretiska synsätt särskilt bra. Dels är upplevelsen av den egna kroppen i sig (inklusive de psykologiska och mentala aspekterna) av stor betydelse, men även själva förhållandet till eller varandet i det fysiska rummet, samt de sociala relationer som finns i dessa rum är viktiga att ta i beaktande. Dessa aspekter är heller inte frånskilda från varandra, utan är alla delar av den ”levda erfarenhet” som studiedeltagarna visar upp.⁸

I sin essä *Att kasta tjejkast* (2008), modifierar Iris Marion Young Merleau-Pontys beskrivning av det ”universella” kroppsliga subjektet. Hon kompletterar Merleau-Pontys fenomenologi med Simone de Beauvoirs situationsteori (men istället

---

⁸ Den levda erfarenheten kan sägas beskriva ”...det sätt på vilket individen förstår sin situation och sina handlingar.” (Moi 1997:108).

för kroppen som situation talar Young om *kvinnan som situation*) och teorin om *kvinnan som den Andre*, för att analysera vad hon kallar (kvinnliga) ”rörelsemönster och förhållningssätt på det omgivande rummet” (Young 2008:260). Young ser det som att dessa rörelsemönster kännetecknas av att kroppens laterala och spatiala möjligheter inte utnyttjas till fullo (Young 2008:261). När Merleau-Ponty talar om att den första målinriktade handlingen, intentionaliteten, sker genom kroppen när den riktar sig mot sin omgivning, menar han också att kroppen är öppen inför världens möjligheter. Vilka möjligheter som öppnar sig för en människa beror på hur hens kroppsliga ”jag-kan” ser ut (Young 2008:266). Detta ”jag-kan” är även det ett uttryck för människans transcendens. Kvinnans rörelsemönster präglas dock, enligt Young, av ett ”jag-kan-inte”, en slags *återhållen intentionalitet*. Det är här Young använder sig av Simone de Beauvoir. Kvinnans kropp är, enligt Young, belagd med immanens, genom att hon är *den Andre* i det patriarkala samhället. Samtidigt som att hon vet om att hon är ett transcendent subjekt, ser hon sig själv som ett objekt. Tesen Young driver är alltså att de uttryck den kvinnliga situationen tar sig i hennes beteenden, rörelsemönster och förhållningssätt till det omgivande rummet, visar på just denna spänning mellan transcendens och immanens, mellan att vara subjekt och att vara objekt (2008:260).

Att tala om ”kvinnliga rörelsemönster” låter kanske som något daterat och närmast biologistiskt, men det är det sista det är. Om vi i likhet med de Beauvoir ser kroppen som en situation ser vi att kroppen just *inte* är ”naturlig”, utan är historiskt situerad. Varje enskild människa definieras av sin situation och de historiska, kulturella, sociala och ekonomiska begränsningarna i denna situation⁹. Det finns alltså ingen kvinnlig ”natur”, men däremot ”en gemensam utgångspunkt i den för tillfället rådande sedvanan och uppfostran, vilken utgör grunden för varje individuell kvinnas tillvaro” (Simone de Beauvoir, citerad av Young 2008:257). Denna ”gemensamma utgångspunkt” och de uttryck den kan ta sig är varken synliga eller utmärkande i varje enskild kvinnas existens, men Young menar att dessa uttryck ändå i någon mening varit bestämmande för henne: ”som det hon har undflytt, av en tillfällighet eller genom tur, eller vanligen, som det hon har varit tvungen att övervinna” (2008:273). Som jag kommer visa senare i uppsatsen kan ett sådant analytiskt angreppssätt fortfarande vara fruktbart när man analyserar kvinnors relation till kropp och rum.

---

⁹ de Beauvoir skriver: ”... kvinnans kropp är ett väsentligt element som hon innehar i denna värld. Men inte heller kroppen räcker för att definiera henne, det kan endast bli en levd verklighet i den mån den är förmedlad via ett medvetande och genom handlingar som utförs i ett samhälle.” (de Beauvoir 2008:71)

Även Sara Ahmeds fenomenologi lämpar sig bra för att analysera kroppars relation till rum. Vad Ahmed gör är att hon talar om hur kroppar *orienterar* sig i och "bebor" (eller tar plats i) världen. Orientering kan sägas handla om utgångspunkter, om varifrån vi börjar och hur vi sedan fortsätter "häriifrån" (Ahmed 2011:127). Innan talade jag om kroppen som en situation. Även Ahmed, som jag tolkar det, talar om situationer, eller snarare om "erfarenhetskategorier". En erfarenhetskategori kan beskrivas som "... en pågående och oavslutad historia, som orienterar kroppar i speciella riktningar och påverkar vilket utrymme de 'tar upp'." (Ahmed 2011:126). Kroppen kan därför ses som en sådan erfarenhetskategori (eller situation), som skapar ett "häriifrån", en slags startpunkt varifrån vi orienterar oss mot världen. Denna orientering präglas också av maktrelationer.

Den erfarenhetskategori som Ahmed lägger särskilt mycket kraft åt att beskriva i sina arbeten är vitheten. Genom att kritisera Merleau-Pontys fenomenologi med påpekandet att den i första hand handlar om "rörelsefrihet", istället för att se denna förmåga att "röra sig fritt" som ett kroppsligt privilegium, synliggör hon de normer och hegemoniska erfarenheter som är delaktiga i vår orientering i världen (Ahmed 2011:141). Hon skriver:

För Merleau-Ponty ställer sig den invanda kroppen inte i vägen för handlingen: den *ligger bakom handlingen*. Jag vill hävda att vithet kan förstås som "bakomliggande". Vita kroppar [...] blir inte "pressade" i mötet med saker eller med andra, eftersom deras vithet "passerar obemärkt". [...] Vita kroppar behöver inte konfrontera sin vithet; de är inte orienterade mot den, och detta "inte" är vad som får vitheten att hålla ihop, som något kroppar orienterar sig kring. (Ahmed 2011:135)

Poängen här är att vitheten ses som universell, det är något "osynligt" och naturaliserat, som vissa kroppar men inte andra behöver förhålla sig till. Detta får konsekvenser för hur kroppar rör sig i rummet: "vithet blir en social och kroppslig orientering givet att vissa kroppar känner sig mer hemma i en värld som orienterar sig kring vithet." (Ahmed 2011:140-141). Det betyder, som jag tolkar det, att det inte är möjligt att göra en tillförlitlig analys av kroppar i rum utan att ta hänsyn till maktrelationer. Som Ahmed påpekar är maktrelationer intersektionella, det vill säga relationer inom vilka linjer korsar varandra, och i dessa korsningar finns det punkter – punkter där linjer möts. En kropp är en sådan punkt (Ahmed 2011:139). Även om just "vitheten" som kategori inte kommer vara central för min analys, finner jag detta angreppssätt intressant. Genom att kombinera Young och Ahmed kan jag analysera

hur studiedeltagarna orienterar sig i världen utifrån sin kropp (situation) som en startpunkt, ett ”härifrån”; dels i hur de kommit att utöva parkour, men också i hur parkour ”förändrat” både situationen och orienteringen.

1.5 Metod

1.5.1 Metodologiska utgångspunkter

Forskaren Donna Haraway ser det som den feministiska vetenskapens uppgift inte låta sig luras av det så kallade ”gudstricket”; att se med en blick från ingenstans, en blick som utlovar en objektiv och opartisk kunskapsproduktion. Seendet är alltid kopplat till makt och måste istället ses som ”synpunkter från någonstans” (2008:241). Lösningen ligger enligt Haraway i att *situera* kunskapen, det vill säga att reflektera över kunskapens tillblivandeprocess och -kontext, och att som forskare kritiskt granska sin egen position och sin egen blick. Hon skriver: ”Moralen är enkel: endast det partiella perspektivet ger ett löfte om objektivt seende” (2008:233). Med den här metodologiska utgångspunkten blir det uppenbart omöjligt att hävda att de slutsatser jag drar i min analys är allmängiltiga eller definitiva. Det betyder också att kontexten varit avgörande för vilken typ av kunskap som producerats i denna uppsats. Att jag är en kvinna som intervjuar andra kvinnor kan till exempel ha betydelse för vad som kommer fram i de intervjuer jag gjort; till synes banala saker som val av plats och tid för intervjuerna likaså. Men, just genom att visa på kontexten i och premisserna under vilken studien är gjort, kan jag argumentera för att min tolkning är den mest tillförlitliga eller trovärdiga.

Vidare kan inte kunskapsproduktion beskrivas som något slags sanningssökande, utan bör istället ses som en form av kommunikation: ”Redogörelser för en ’verklig’ värld är alltså inte beroende av en ’upptäckts’-logik, utan av en maktladdad social ’samtals’-relation” (Haraway 2008:243).

1.5.2 Den reflexiva intervjun

Med denna metodologiska utgångspunkt, mina frågeställningar och mitt anspråk på att göra en kvalitativ studie i åtanke, är den reflexiva intervjun ett logiskt metodval. Den metodbok som varit mest betydelsefull för mig har varit Heléne Thomssons *Reflexiva intervjuer* (2010). Precis som Donna Haraway framhåller hon vikten av att granska sig själv och sina egna syften, att forskning av god kvalitet inte innebär att resultaten

måste vara objektiva och en gång för alla fastslagna, och att tolkning alltid är historiskt och kontextuellt bunden. Den som gör en reflexiv studie resonerar öppet kring de ramar inom vilket det som analyseras är konstruerat:

Kärnan i reflexion eller reflexivitet är intresset för den konstruktionsprocess som inkluderar såväl det konstruerade undersökningsobjektet och ett konstruerande subjekt (den som gör undersökningen) som en social kontext, som konstruerar hela projektet och alla dess deltagare (samhälle, språk etc). (2010:44)

Det Thomsson framför allt bidragit med är dock att hon ger en rad praktiska råd och verktyg för att försöka förverkliga dessa metodologiska ambitioner.

Även Steinar Kvaales *Den kvalitativa forskningsintervjun* (2009) har bidragit med att skapa insikt i intervjumetoden och givit mig råd för hur man kan tänka i olika intervjusituationer.¹⁰

1.5.3 Deltagande observationer

Vid två tillfällen var jag ute i Göteborg och tränade parkour under uppsatsens gång. Det kändes inte rätt att skriva om den kroppsliga upplevelsen av parkour utan att själv låta min egen kropp testa på det. Att komplettera intervjuer med egna iakttagelser är också en fördel, inte för att de egna iakttagelserna är mer sanna än deltagarnas utsagor, utan för att det ger ett mer mångsidigt material (Arvastson & Ehn 2009:24).

Anledningen till att det bara blev två tillfällen var att jag vid det andra träningsstillfället råkade – precis tvärtemot vad man ska – överskatta min egen förmåga och göra en rejäl vurpa. Jag landade oturligt nog rakt ner på en inte så mjuk trottoarkant med ansiktet före. Det tog mig ungefär två veckor att återhämta mig från incidenten, och därför hann jag inte med att gå på några fler träningar under uppsatsens gång.

Även om det var meningen att jag skulle vara med på fler träningar, har de två deltagande observationerna hjälpt mig i att skapa en förståelse för parkour. Dels gick det faktiskt väldigt bra, innan vurpan, och jag började ana känslan i rörelsemönstren man använder sig av. Jag fick också uppleva hur det var att hoppa runt mitt i stan och bli så pass uppslukad av att klara en rörelse att alla blickar från förbipasserande glömdes bort. Till sist gav själva olyckan perspektiv på, och framför allt respekt för, de

---

¹⁰ Jag har använt mig av öppna intervjuer som kretsar kring vissa teman, se bilaga 1.

risker som trots allt finns inom sporten, och hur oerhört fundamental kropps kontrollen är när man utövar den.

1.5.4 Diskursanalys

Heléne Thomsson påpekar vidare i *Reflexiva intervjuer* att det som utmärker den tolkande reflexiva undersökningen är dess anknytning till diskursiv analys, och dess fokus på språklig interaktion (2010:43). Diskurs kan, enkelt uttryckt, ses som "... ett bestämt sätt att tala om och förstå världen" (Börjesson & Palmblad 2007:13). Den anknytning till den diskursiva analysen som Thomsson nämnde består bland annat i att forskaren ses som medskapande av den diskurs hen studerar (Börjesson & Palmblad 2007:21) och att analysen är en helhet snarare än en slags linjär procedur, där insamling av "fakta" kommer först och analysen efteråt (Börjesson & Palmblad 2007:12). Att göra en diskursanalys innebär också att betoningen ligger på hur-frågor (som exempelvis "hur ser kvinnliga utövare av parkour på det offentliga rummet?"), snarare än på att hitta bakomliggande eller otvetydiga essenser som kan förklara hur det "egentligen" ligger till (Börjesson & Palmblad 2007:16).

Jag vill tillägga att diskursbegreppet inte är det mest centrala i denna uppsats, men däremot ser jag det som att studiedeltagarnas utsagor skapas i diskurs, och därför anser jag det viktigt att lägga fram vad jag menar med begreppet, om än kortfattat.

1.6 Material

För att bilda mig en uppfattning om parkour har jag givetvis inte bara läst forskning kring ämnet. Jag har läst bloggar, hemsidor och tittat på youtubeklipp som utövare lagt upp. På Youtube finns även egenproducerade informativa filmer som liknar något slags mellanting mellan manual och dokumentär att tillgå. Bland dessa vill jag nämna Paul Maunders *The Path of Least Resistance – Parkour* (2011), och *Parkour – The Nature of Challenge* (2009), samt Cedric Dahl och Bennett Hoffmans visuella dokumentär *People in motion* (2012). Som jag nämnde i metodavsnittet har också min medverkan på träningar hjälpt mig i att skapa en förståelse för vad parkour kan vara för något.

Mitt material består dock i huvudsak av de fem intervjuer jag gjort med studiedeltagarna. Då jag från början inte hade ett personligt förhållande till parkour eller kände någon som var aktiv, fick jag så att säga ge mig ut i det för mig okända och

börja leta efter deltagare. Facebook blev en nödvändig första anhalt för mig. Genom olika forum kunde jag hitta deltagare, som i sin tur kunde tipsa om andra personer jag kunde kontakta (jag hade med andra ord nytta av den så kallade snöbollseffekten). På så sätt kan urvalet ses som närmast slumpmässigt; det enda kravet var att personen skulle definiera sig som en kvinna som är eller har varit aktiv parkourutövare i Sverige. Intervjuerna har ägt rum på olika ställen, och tre har gjorts via Skype, då deltagarna bott på andra orter än Göteborg. Alla intervjuerna var mellan 30-40 minuter långa och spelades in på band, för att sedan transkriberas i sin helhet. Vissa av deltagarnas namn har ändrats, andra har velat ha kvar sina riktiga namn. När jag senare hänvisar till utdrag ur intervjuerna kommer namn vara angivet, och i de fall då en konversation återges, markeras deltagarens ord med den första bokstaven i hennes namn, medan mina ord föregås av ett "I" (för "intervjuare").

1.6.1 Presentation av deltagarna

Presentationen av deltagarna sker i den ordning de blev intervjuade.

Anna är 21 år och är född och uppvuxen i Göteborg. Vid intervjutillfället är hon studerande, på gymnasial nivå. Hon har hållit på med parkour i ungefär två år och utger sig själv för att vara en av de mest aktiva parkourutövarna i Göteborg. Intervjun med Anna ägde rum i ett grupprum på Humanisten, Göteborgs universitet.

Hanna är 28 år och är även hon född och uppvuxen i Göteborg. Hon är, då vi träffas, i fas med att starta eget företag. Hon har varit aktiv sedan våren 2012, men uppgav att hon lägger allt mer fokus på sina hundar, och att hon snart ska hålla i kurser i så kallad "hundparkour". Intervjun med Hanna genomfördes i köket i Hannas hem.

Siri är 26 år gammal och född och uppvuxen i Stockholm, där hon också jobbar. Vid intervjutillfället hade Siri varit aktiv i sex månader, och tränar i nuläget väldigt intensivt med närmare sju pass i veckan. På grund av geografiska avstånd talades vi vid via Skype, med video- och ljudupptagning, då vi båda befann oss i våra respektive hem. Två korta störningar på grund av tekniska problem förekom i intervjun.

Nana är 18 år gammal och bor i Uppsala, där hon går på gymnasiet. Hon har tränat parkour i två år i föreningen Uppsala Parkour. Vi talades vid via Skype och även här

avbröts samtalet två gånger. Av någon anledning blev också själva inspelningen väldigt brusig, varpå det stundtals är svårt att höra vad som sägs, särskilt när jag pratar. Nanas ord går dock för det mesta att urskilja, och jag kommer bara att referera till sådant som hörs klart och tydligt på inspelningen.

Viktoria är 25 år och studerar vid intervjutillfället på masternivå. Hon bor i Uppsala där hon tränar i Uppsala Parkour. Viktoria har hållit på med parkour längst av alla deltagarna, i tre och ett halvt år. Intervjun med Viktoria skedde via Skype, denna gång helt utan tekniska problem.

1.7 Disposition

Med tanke på att situationsbegreppet kan ses som ett utvidgat platsbegrepp (Listerborn 2002:32) vore det konstigt att göra tydliga uppdelningar mellan upplevelsen av kropp och rum i analysen av deltagarnas berättelser. Som det kommer visa sig i analysen, är uppfattningen av den egna kroppen viktig för hur man orienterar sig i världen. Men för att skapa den struktur som trots allt är nödvändig för denna uppsats, har jag delat in texten i tre avsnitt. Först kommer jag att gå in på de sociala sammanhang och de maktrelationer som omger parkouren, och beskriva hur deltagarna upplever sina möten med dem. Sedan kommer jag att analysera vilken inverkan parkouren har haft på upplevelsen av den egna kroppen, för att slutligen gå in närmare på hur detta också samspelar med upplevelsen av och orienteringen inom rum.

2 Analys

2.1 Distraherande tjejer och myller av tonårskillar – parkourens sociala sammanhang

Genusforskaren R.W. Connell har hävdad om idrott, att den generellt sett är ”...organiserad på ett sätt som innebär tydliga och bestämda sociala relationer: tävling och hierarki bland män, exklusion av eller dominans över kvinnor” (2008:94). Parkour går, genom att inte vara tävlingsinriktat utan snarare fokusera på individens kapacitet, emot detta. Merparten av deltagarna talar om sitt möte med de sociala sammanhang som omger parkouren i positiva ordalag. Siri menar exempelvis att den grupp hon kom till som nybörjare ”hade öppna blickar” och att alla ”snackade lite med varann”.

Viktoria menar i sin tur att hela parkourcommunityn präglas av en öppenhet, och beskriver den även som ”framåt” och ”social”. Nana är inne på samma spår, och beskriver det som att ”man kände sig jättevälkommen”. På så sätt kan man se det som att parkour går emot de traditionella normerna för hur idrott ska utövas. Den öppenhet och det välkomnande som deltagarna beskriver kan ses som ett resultat av just avsaknaden av konkurrensbetoning inom sporten. Forskaren Michael Atkinson menar till och med att den grupp traceurer han följt i Toronto utforskar parkour som en ”decisively nonhegemonically masculine practice”¹¹ (Atkinson 2009:180).

Må så vara att potentialen finns där, men frånvaron av tävlingsmoment och en öppenhet gentemot världen betyder dock inte att parkour på alla plan står fritt från exkluderande element. Exempelvis talar jag och Anna en stund om den enda förening i Göteborg som idag utövar parkour. Föreningen är endast öppen för killar i åldern 14-20 år (expeditionx.se). Anna berättar att hon, tillsammans med några andra, varit i kontakt med föreningen för att fråga om de kunde få använda deras hall.

Och de sa: nämen killarna kan bli distraherade om det är tjejer med på träningarna! Och det var såhär: ...va? På riktigt? Distraherade? Av tjejer? Hur fan ska de då klara sig i skolan, eller på stan, eller vad som helst... De kommer inte kunna åka spårvagn de stackars männen.

Distraherade av att det är *tjejer* med liksom... Ja, då blir man lite trött.

Här syns ett exempel på en plats där kvinnor uttalat och avsiktligt exkluderas från ett rum enbart på grund av att de är kvinnor; de är inte ”tillåtna”. Med Sara Ahmeds ord kan inte en kvinnokropp ”passera obemärkt” i detta rum (2011:135).

Det krävs dock inte ett uttalat förbud för att kroppar inte ska kunna passera obemärkta. När jag, apropå den ovan beskrivna situationen, frågar Anna om folk brukar tycka att det är konstigt att hon som tjej håller på med parkour, följer följande konversation:

A: Nä snarare tvärtom.

I: På vilket sätt menar du?

A: Eller... ibland kan man träffa på människor som är ganska nedlåtande som ba ’det här är en manssport, ni kommer aldrig uppnå den fysiken som vi har’. Men de flesta är väldigt positiva och det kan vara såhär ”äh det är en tjej! En *tjej*! Så blir de såhär fascinerade, typ ’woah’... Men oftast är det ingen som reagerar direkt.

---

¹¹ Begreppet ”hegemoni” myntades av Antonio Gramsci och syftar på ”den kulturella dynamik som gör att en grupp kan hävda och upprätthålla en ledande position i samhällslivet” (Connell 2008:115).

Det händer med andra ord att kvinnor inte kan passera obemärkta även i ”öppna” sociala och rumsliga sammanhang där parkour utövas. Men oftast, som Anna också påpekar, upplevs det som smärtfritt att ta plats som kvinna i de typerna av sammanhang. Anna menar också att det främst är folk ”utifrån” som kommer med kommentarer.

I Siris berättelse finns också partier som kan kopplas till parkourens sociala sammanhang. I sin beskrivning av sitt första träningstillfälle berättar hon om hur hon närmade sig den grupp människor hon skulle träna med, och såg ”ett myller av små tonårskillar”. Hon kände sig malplacerad, inte bara som tjej utan också för att hon upplevde sig själv som äldre än de andra. Här kan vi se kroppen som flera erfarenhetskategorier på samma gång; ålder och kön är två linjer som korsar varandra inom samma kropp, samma (start)punkt (Ahmed 2011:139). När Siri inte följer de två linjerna på det förväntade sättet blir hon malplacerad. Siris ordval, ett ”myller av tonårskillar”, har också många likheter med det som Ahmed kallar för ”ett hav av vithet” eller ”vita rum”. Sådana rum karaktäriseras av ” några kroppars och inte andras upprepade passage” (2011:138). När andra kroppar trots allt tar plats i rummet blir de avvikande och ”sticker ut”. Siris kropp blir i detta sammanhang till en sådan kropp, vilket hon också är medveten om.

Det är viktigt att påminna om att deltagarna trots allt främst beskriver parkouren som en öppen praktik, i vars sociala sammanhang man alltid känner sig välkommen. Som jag var inne på tidigare har frånvaron av tävlingsmoment betydelse för hur ett deltagande i sporten upplevs. Nathan Guss menar att samarbete och att inspirera varandra istället ses som viktigt, och att parkour i första hand bör ses som en slags kollektiv handling, även om det går att utöva det ensam (2011:78). Tillsammans kan man både improvisera fram nya rörelser eller bygga på varandras kombinationer, utan att för den skull förlora den individuella friheten (Guss 2011:78-81). Inom parkour finns heller inga speciella regler som måste följas, även om det existerar generella principer (Guss 2011:80).

De flesta av den här studiens deltagare föredrar också att utöva parkour tillsammans med andra. Nana säger att ”man utvecklas mer när man blir pushad av andra”, och att hon och hennes träningskamrater kommer på ”nya roliga grejer” tillsammans, som hon inte tycker att hon kan göra på egen hand. Även säkerhetsaspekten är något som lyfts fram av flera, att det är bra att ha någon med sig om man skulle skada sig. Ytterligare en aspekt är hur de upplever fenomenet ”att bli

tittade på”. Både Anna och Siri framhåller exempelvis att man snabbt glömmet bort att människor tittar när man tränar i grupp, men situationen tycks bli mer sårbar när man tränar ensam. Anna uttrycker det som att man blir ”the centre of attention”, och att man förlorar tryggheten som finns i att vara i en grupp som blir sedd som en ”helhet”. Siri resonerar på ett liknande sätt:

Om man är själv, och inte är så himla proffsig liksom... Då undrar ju människor vad tusan man håller på med om man står vid nåt slags räcke och tar på det [skrattar], och hoppar upp och ner för någon mur eller sådär. Det känns lite naket tycker jag.

Att vara ”naken” i det här sammanhanget ser jag som en metafor för att vara utlämnad. Det obekväma i att bli sedd som konstig eller avvikande är något som återkommer i talet om att utöva parkour i stadsrummet. Det kan också ses som ett mentalt hinder, som deltagarna har fått förhålla sig till och som många av dem jobbar för att övervinna. Jag kommer att återkomma till detta senare i analysen.

Alla deltagarna föredrar dock inte att träna i grupp. Hanna, som blivit introducerad till parkour genom sin pojkvän, upplever att hon ibland får ”prestationsångest” när hon tränar tillsammans med honom, eftersom hon ser honom som ”väldigt duktig”. När hon är ute själv, däremot, känner hon sig ”mycket modigare”. Samtidigt som hon menar att det faktiskt är bra att träna tillsammans med andra, för att exempelvis kunna inspireras och lära sig nya tekniker, tolkar jag det som att hon ser på ensamträningen som en form av ”frizon”:

Jag har haft väldigt mycket inlärd hjälplöshet, som också kan vara kopplat till kön och så, tror jag, och kan känna mig väldigt såhär handlingsförlamad. Men kör jag själv, då så... För att är jag med andra, då kan jag känna att... nä men, att jag måste följa dem, eller att ’nu får jag lära mig någonting’, men jag kan liksom inte komma på något själv. Men när jag kör själv, då har jag mycket lättare för att ta egna initiativ, och då tappar jag mycket av den här inlärd hjälplösheten. Så jag tror att det är nyttigt, för mig i alla fall, att köra själv.

För Hanna blir ensamträningen en fristad, där hon inte behöver förhålla sig till ett (könat) socialt samspel. Den ”inlärd hjälplösheten” kopplar hon också samman med kön (det vill säga som något nära sammankopplat med kroppen). Med Iris Marion Youngs ord kan man se den inlärd hjälplösheten som Hanna talar om som en del av den ”återhållna intentionalitet” som Young menar präglar kvinnors rörelsemönster. De möjligheter som öppnar upp sig är inte *hennes* möjligheter, utan möjligheter för ”någon”, i detta fall hennes träningspartners. Genom att träna på egen hand kan Hanna dock bryta med den återhållna intentionaliteten, och hon upplever det som att hon blir

”stark” av att ”känna att man klarar någonting själv”. Den styrka hon talar om i det här sammanhanget tolkar jag främst som en mental styrka, ett slags självförtroende. Toril Moi menar att en aspekt av den levda erfarenheten är hur man möter och internaliserar eller avvisar dominerande sociala normer (1997:121). Hannas inlärd hjälplöshet kan ses som en internalisering av en dominerande genusnorm, samtidigt som parkouren har påverkat hennes kroppsliga situation, vilket medfört att hon förstår sig själv på ett nytt sätt. Exemplet visar tydligt hur sociala relationer och mentala föreställningar är en del av den kroppsliga situationen, men också på hur Hannas kön (som situation) får betydelse för hur hon orienterar sig i rummet.

Det finns också en föreställning bland flera av deltagarna att gruppen ”tjejer” behöver uppmuntras mer till att ”våga” börja med parkour¹². Siri ser det som en fråga om representation:

Jag tror att de inte vågar prova, för att de bara ser att det är killar som gör det [...]. Det är lättare för killar än för tjejer att våga prova eftersom, om man tittar på Youtube, hur många tjejer finns det? Så jag tror att man behöver uppmuntra tjejer lite mer att våga prova, för att alla ska ha samma chans.

Enligt Siri handlar det om att lyfta fram något för att det ska få synas och inspirera andra, snarare än att det finns specifika intressen som tilltalar tjejer respektive killar. Här blir det återigen synligt att sammanhang som tolkas som öppna och välkomnande inte står fria från genusnormer eller maktrelationer (Ahmed 2011). Viktoria uttrycker också en önskan om att få fler tjejer att börja. Hon ser det som att många tjejer är ”väldigt osäkra”, och framhåller det som ett skäl till att ha vissa parkourträffar riktade till enbart tjejer. På så sätt tror hon att tjejerna ”definitivt känner sig som i en mer säkrare och tryggare miljö”.

Både Nana och Siri menar dock att separatistiska träningsforum inte är att föredra. Nana uttrycker det som att tjejer inte ”utvecklas alls lika mycket som de gör med killarna” om de bara tränar med andra tjejer, utan att de ”fastnar på en viss nivå”. Detta ser hon dels som ett resultat av att det inte finns någon tjej som är ”jätteduktig som killarna” och dels på att tjejer är mer försiktiga och tillbakadragna, ”för det är så i vår natur som vi är”. I likhet med Siri och Viktoria tror hon alltså att fler duktiga

---

¹² I vissa fall har detta kommit upp för att jag har frågat om exempelvis träningsgrupper för killar respektive tjejer, men i flera fall har deltagaren själv tagit upp ämnet. Siri säger exempelvis att hon tror att många skulle må bra av att upptäcka parkour, och då ”särskilt tjejer”. Att deltagarna tar upp frågor som rör kön själva kan förstås även bero på att de vet om att de är med i en studie som kommer att beröra den typen av frågor.

förebilder skulle få fler tjejer att träna, men hon bär också på en föreställning om en ”kvinnlig natur” som gör killar mer benägna att utvecklas än tjejer. Siri menar snarare att hon utvecklas mer just på grund av att hon inom parkour inte blir *behandlad som en tjej*, vilket jag kommer att återkomma till senare. Slutligen ser Anna det som att det är ”skönt” med träningsgrupper som har en jämn könsbalans, eftersom det då inte blir några ”direkta stereotyper, utan mer såhär... bara träning”. Annas påstående kan också tolkas i förhållande till Connells beskrivning av idrott, som inledde detta kapitel (2008:94). Parkour blir här en idrottslig frizon där kön blir av underordnad betydelse, men samtidigt bara i de fall där det finns en relativt jämn fördelning mellan kvinnor och män under träningen. Samtidigt kan sådana sammanhang upplevas som ojämlika eller otrygga trots att det finns en inkluderande inställning. Det rum för tjejer som Viktoria pratar om kan ses som en strategi för att hantera detta.

2.2 Att bygga sig själv – parkour och övervinnandet av hinder

När det kommer till upplevelsen av den egna kroppen har deltagarna på vissa plan väldigt lika berättelser. Parkouren har fått samtliga deltagare att känna sig starkare både fysiskt och mentalt och givit dem bättre kropps kontroll. Detta i sig är inte särskilt förvånande eftersom det är lite av själva syftet med att utöva parkour, men vad som är intressant här är hur deltagarna uttrycker sig kring den ”förvandling” som de genomgått. Som jag tolkar det finns det i alla deltagarnas berättelser ett tydligt ”före och efter parkour” i hur de upplever sina kroppar.

Majoriteten av deltagarna menar att de tidigare, antingen innan eller i samband med att de precis hade börjat med parkour, var fega och/eller rädda. Anna säger att hon alltid haft en motvilja mot att röra sig och föredragit att sitta inomhus framför datorn. Hon uppger också att hon alltid har ”klassats som dålig på allt som har med gympa att göra”. När hon säger att hon har ”klassats” som dålig kan man ana att det inte bara är Anna själv som tyckt så, utan att även omgivningen har varit del i att ”klassa” henne som mindre bra på idrott. På så sätt kan man se det som att Annas motvilja mot att röra på sig inte bara beror på ett ointresse från hennes egen sida, utan även att motviljan har internaliserats. Det Anna menar fick henne att till sist börja med parkour var att hon spelade mycket datorspel som hade liknande rörelser i sig, varpå hon blev sugen på att prova själv. Via en internetkompis fick hon reda på att det kallades ”parkour”. Friheten i rörelserna, öppenheten och det självständiga menar hon var det som främst tilltalade

henne och fick henne att fortsätta. Den frihet och självständighet som finns i parkour är ett annorlunda sätt att vara fysiskt aktiv på än i exempelvis de idrottssammanhang (skolgymnastiken) som Anna tidigare varit en del av. Istället för att tvingas leva upp till en viss standard och bli klassad som ”dålig” när man inte bedöms klara av det, tillåts man anpassa träningen efter sig själv, vilket kan upplevas som friare. När Anna väl började kände hon sig feg, som ”världens n00b”. Hon beskriver sin första träning som att ”jag var livrädd, samtidigt som jag var... ja, jag var *där*. Bara det var ju liksom gigantiskt för mig”. Anna känner att hon har ”hittat rätt” och bryter (delvis) med sin tidigare livsstil. Hon beskriver det som att parkour för henne handlar om att ”bygga mig själv på något sätt”. Berättelsen kan ses som ett exempel på hur en väg från ett kroppsligt ”jag-kan-inte” till ett ”jag-kan” kan se ut.

Att ”bygga sig själv”, eller att bli starkare är något som alla talar om i en väldigt positiv bemärkelse. Nana säger exempelvis att hon känner sig ”fulländad” när hon känner att hon blir starkare. Men vägen dit har inte alltid gått i linje med de genusnormer som omgett deltagarna. Hanna berättar om hur hon alltid varit väldigt ”rädd av sig”, både i livet generellt men också särskilt i fysiska sammanhang. Hon ser det som att det finns kopplingar mellan rädslan och att hon är kvinna:

Det uppskattas mycket mer att vara liten och rädd hos en tjej kan jag tycka i många fall, än vad det gör hos en... en kille blir ju ofta mycket mer peppad om de är modiga och så, men det har liksom inte förväntats av mig att jag ska våga göra såna grejer, eller våga liksom klättra eller såhär, utan det är okej att strunta i grejer på gympan och strunta i... alltså... saker, för att man är tjej.

Att kvinnor förväntas vara mer rädda och försiktiga i sina kroppsliga uttryck än män kan ses som del av en större rädslodiskurs. Carina Listerborn beskriver i sin avhandling *Trygg stad* (2002) hur föreställningar om kvinnors rädsla påverkar stadsplaneringen. Generellt sett brukar kvinnor uttrycka större rädsla för att röra sig i det offentliga rummet än män (Listerborn 2002:80). Denna rädsla kan i sin tur kopplas till upplevelsen av att vara ”kroppsligt sårbar” – den kroppsliga situationen är alltså en central del av rädslodiskursen. Listerborn menar att den rädsla som kvinnor upplever beror på att de är medvetna om att deras kroppar i vår kultur är situationerade som just sårbara och underordnade det manliga våldet (Listerborn 2002:35). Det är i en sådan patriarkal kultur som Simone de Beauvoir menar att kvinnan blir till den Andre; på samma gång ett fritt subjekt men med en situation belagd med immanens (Young 2008:260). Som citatet från Hanna ovan visar kan det påverka hur kroppsligt

”utlevande” man upplever att man kan vara. Hon upplever att man som tjej generellt vinner större uppskattning genom att vara ”liten och rädd” än om man är modig eller vågar göra fysiskt utmanande saker, som att klättra.

En liknande historia finns hos Siri. När jag frågar hur det är att vara ensam tjej (eller en av få tjejer) i en träningsgrupp, svarar hon att det är ”jätteroligt”, för att hon ”aldrig förut inte blivit behandlad som en tjej”. Jag frågar vad hon menar, och hon svarar:

Jag... utan att ha reflekterat så mycket över det så, man blir behandlad som en tjej. På gymmet blir man behandlad som en tjej, man behöver inte, 'nä men du kan göra lätta versionen för du är tjej' och så hela tiden är man... nä men att man blir behandlad som en tjej. Då är man lite ömtåligare, och lite svagare och... gullig. Men, när jag kom och började träna parkour, så var det inga som behandlade mig som ömtålig, svag eller gullig längre. Utan där var jag liksom en av alla andra. Och det har stärkt mig jättemycket.

Att inte längre ”bli behandlad som en tjej” har för Siri inneburit en vändpunkt. Genom att fokus ligger på att göra det man kan som individ snarare än på att göra det som man förväntas kunna på grund av sitt kön har Siri blivit ”stärkt”, både mentalt och fysiskt. Att börja träna parkour kan på detta sätt för flera av deltagarna ses som ett sätt att *övertvinna* den spänning mellan transcendens och immanens som Young menar kännetecknar kvinnors rörelsemönster (Young 2008:73).

En annan intressant aspekt som framkommit i deltagarnas berättelser är hur förvånade de alla är över sin egen förmåga och kapacitet. Hanna berättar om hur parkouren har påverkat hennes kropp:

Den är sjukt mycket starkare än vad jag trodde. Jag litar på den så mycket mer, och jag är inte alls rädd för att skada mig eller så. För det är en fördom som många har också, 'jamen parkour är jättefarligt', men för mig är det tvärtom... det är nu jag *inte* är rädd för att skada mig. För man lär ju sig att få kontroll på kroppen, och man upptäcker liksom 'oj, vad stark jag var' och 'oj, vad smidig jag var och 'kunde jag göra detta också'.

Viktoria, som även hon uppger att hon var väldigt rädd av sig i början och tvivlade mycket på sin egen förmåga, är inne på något liknande:

... man såg någon göra ett jättelångt hopp, när man började, och man ba 'det där kommer jag aldrig göra'. Och sen så kanske några månader senare så stod man där och skulle göra samma hopp. Det är just såna grejer som man inser att, nä men jag *har* utvecklats, och då både fysiskt och mentalt.

Det tycks som om deltagarna blivit imponerade av vad deras egna kroppar har klarat av när de har "satt dem i bruk" på detta nya sätt, och det tycks som om de har underskattat dem tidigare. Parkouren har på så sätt blivit det medel med vilket de har fått en ny förståelse av den egna kroppen och dess kapacitet. Iris Marion Young skriver i *Att kasta tjejkast* att en hel del av skillnaden mellan hur män och kvinnor löser uppgifter som "kräver muskelkraft" har mindre att göra med själva muskelstyrkan än med på vilket sätt de *använder* kroppen för att ta itu med uppgiften. Detta i sin tur beror på att kvinnor i högre utsträckning *utgår* från att de inte har vad som krävs, att de inte är kapabla (Young 2008:261). Deltagarnas berättelser ovan kan ses som statuerande exempel på hur de tidigare har utgått från att de inte klarar av fysiskt krävande moment som att göra långa hopp, men hur parkouren har fått dem att se på sina kroppar som kapabla. Man kan vända på Youngs resonemang och hävda att möjligheter för "någon" har blivit till möjligheter för *henne* (Young 2008:267).

Samtidigt som deras kroppsliga jag-kan har blivit större, så betonas att på ett ödmjukt sätt veta sina begränsningar. Nana uttrycker det som att "du verkligen ser att du har jättestort ansvar på dina axlar, när det kommer till din kropp [...], verkligen se till att det du gör inte är så farligt att du kommer skada dig på något sätt". Risktagandet som element inom parkour innebär på så sätt också att ens kroppskontroll blir bättre. Nathan Guss menar att "... danger increases the *traceurs*' self-knowledge in all the nuances of their bodies and minds" (2011:82). Den rädsla och feighet som många av deltagarna menar att de bar på innan har i takt med att kroppskontrollen och styrkan har ökat också tonats ned, eller kanske snarare omvandlats till en drivkraft snarare än ett hinder. Huruvida deltagarna faktiskt såg på sig själva som fega och rädda innan de började med parkour, eller om de istället ser tillbaka på sig själva som fega och rädda från sitt nuvarande perspektiv är i vissa fall oklart, men i vilket fall har det skett en förändring i hur de ser på och hanterar rädslan. För rädslan finns trots allt kvar i beskrivningen av parkour. Stephen John Saville menar att rädsla inte kan reduceras till att handla om "spatial simplicity", det vill säga viljan att distansera sig från farliga objekt (2008:903). Istället menar han att rädsla bör ses som något dynamiskt och mobilt, och att den innefattar multipla relationella bedömningar. Rädslans in- och uttryck kan skifta både kraftigt och subtilt, men det har alltid betydelse för hur vi väljer

att orientera oss i världen (ibid.). Just parkour, menar Saville, är ett talande exempel på detta:

Through intimate play with place, the practice of parkour is a good example of how people can begin to explore, refine and even enjoy fearful emotions. They become a key through which place can be engaged. [...] With fear as an engagement with space, in parkour our emotions can be considered less a 'coping', and more a playmate. (Saville 2008:903-904).

Anna beskriver exempelvis hur man vid ett hopp pendlar mellan tvekan och bedömning (innan hoppet), en känsla av "vad fan har jag gjort nu?" (under hoppet) och "världens adrenalinkick" och "extrem pepp" (efter hoppet). Rädslan fungerar här både som en säkerhetskontroll och som den "playmate" som Saville beskriver ovan. Siri berättar en liknande historia om ett hopp hon skulle göra som hon varit väldigt rädd för:

Sen till sist, efter mycket tvekan och mycket 'fram till kanten – nej, fram till kanten – nej', du vet det här... Så hoppar jag, så klarar jag, och sen så gör jag det tio gånger till, för det är inget farligt längre.

Deltagarna talar med andra ord fortfarande om rädslan, men den finns nu närvarande som något de utforskar och kanske till och med uppskattar, istället för som något begränsande och nedtryckande.

Att övervinna både mentala och fysiska hinder är en central del av parkouren, en grundidé (Guss 2011:75). Siri berättar vidare i historien om det svåra hoppet att hon brukar tänka på det när hon möter andra hinder i sin vardag. Att parkour har påverkat andra delar av livet är något som samtliga deltagare uppger. De menar att de applicerar det tankesätt de använder inom parkour även på andra områden. Nana ser det som ett "helt annat sätt att se på livet". Hon utvecklar sina tankar:

Parkour är inte bara en sport, det är en livsstil. Det handlar inte bara om att göra olika hopp, eller göra coola grejer, utan det... Det är faktiskt så mycket mer mentalt, för när jag började var jag jättehöjdrädd. Men när jag tränat parkour så har jag känt mig mycket mer självsäker och inte varit lika tveksam och vad heter det, övervunnit min höjdrädsla. Så det är också att, att man alltid kämpar för att ta sig över hinder, även om de är fysiska eller mentala. Det har jag ju lärt mig från parkouren, det har jag liksom överfört på andra saker i vardagen. Som exempelvis i skolan, jag är jättedålig på matte, men det har jag fått från parkouren att jag försöker att inte ge upp.

Viktoria i sin tur berättar att hon har fått det lättare att tala inför folk efter att hon började med parkour. Att utöva parkour innebär alltså att övervinna både mentala och fysiska hinder, till exempel att både det fysiska avståndet i ett hopp, men också rädslan

inför hoppet, måste övervinnas. Men som deltagarnas tal visar sipprar tankesättet in även i andra situationer som innebär individuella utmaningar – höjdräddslor, att räkna matte och att tala inför folk. När de stöter på problem, har parkouren gett dem verktyg för att kunna lösa dem. Det främsta verktyget är, som jag tolkar det, självförtroende. Iris Marion Young ställer i slutet av sin essä *Att kasta tjejkast* frågan om huruvida vi kan utveckla en teoretisk förståelse av sambandet mellan kvinnors kroppsliga uttryck och andra aspekter av kvinnors tillvaro och erfarenheter (2008:276). Young hintar om att hon ser tvivlen på vad den egna kroppen fysiskt kan uträtta som sammankopplade med andra självtvivel – till exempel avsaknaden av tilltro på den egna ledarskapsförmågan. Genom deltagarnas berättelser blir en sådan sammankoppling tydlig; tron på den kroppsliga förmågan kan inte ses som frånskild en mental utveckling, som i sin tur kommer till användning för deltagarna i deras övriga liv.

2.3 Att öppna ögonen - parkour och (om)orientering i rummet

Även om det går att träna parkour inomhus i en hall, är det i stadsrummet som parkouren har sin hemvist. Att ”riktig” parkour utövas utomhus är också en föreställning som blir synlig i den diskurs som deltagarnas tal skapar. De flesta av dem tränar visserligen parkour uteslutande utomhus, men både Nana och Viktoria, som tränar i Uppsala Parkour, tränar en hel del inomhus under vinterhalvåret. Nana, som började träna parkour vintertid, beskriver känslan av att till sist börja träna utomhus på följande vis:

Jag började ungefär i början av vintern, så då när man varit där inne så mycket som jag var så var det ganska konstigt att komma ut. Det var mycket läskigare, det var inga tjockmattor, det var ingenting säkert, så det var väldigt mycket äkta parkour... Det var verkligen när man kom ut att man kände 'oj, nu är allvaret här, nu är det verkligen på riktigt'.

Nana beskriver den parkour som utövas utomhus som *äkta*, och som att det verkligen är *på riktigt*, vilket vittnar om att parkouren och stadsrummet ses som nära sammanlänkade. Viktoria ger en ytterligare förklaring till detta då hon menar att en utomhusmiljö är mer stabil och därför pressar en till både högre prestation men också högre kroppskontroll. Utomhusmiljön kräver att man vet exakt vad ens kropp är kapabel till, medan inomhusmiljön går att ”justera” på olika sätt. I den definition av parkour som Nathan Guss lade fram i början av denna uppsats nämndes också ”rumslig fantasi” som en viktig beståndsdel (Guss 2011:74). Som jag tolkar Viktorias berättelse handlar det alltså även om att den rumsliga fantasin underhålls bättre i en

utomhusmiljö, eftersom den typen av materialitet är något som erbjuder andra sorters utmaningar än en anpassningsbar inomhusmiljö.

Om vi nu har kunnat konstatera att staden är det rum som parkourkroppen vistas i, så kan vi fråga oss: hur ser då relationen mellan kropp och rum ut? Deltagarna i den här studien visar på olika sätt att förhålla sig till (det offentliga) rummet. Jag skriver ”offentlig” inom parentes, eftersom det inte finns någon absolut skiljelinje mellan vad som kan räknas som offentligt rum och privat sådant. Som Carina Listerborn har påpekat kan uppdelningen mellan privat och offentligt ses som en dikotomi, där det privata rummet historiskt sett ofta osynliggjorts på bekostnad av det offentliga. Istället bör man se privat och offentligt rum som en glidande skala, där det ena går in i det andra (Listerborn 2002:21).

Medan alla deltagarna har gemensamt att parkour har en viktig roll i att skapa en starkare kropp och ett bättre självförtroende, varierar synen på stadsrummet mer. Vissa har tänkt mycket på det, medan andra främst reflekterar över andra delar av parkouren. Det främsta gemensamma drag som jag tolkar ur deltagarnas berättelser är dock hur parkouren har fått dem att se på staden med nya ögon. Nana berättar exempelvis om sina bussresor:

När jag åkte förut så satt jag och dagdrömde, jag såg inte ens vad jag tittade på utan jag liksom bara dagdrömde. Men så fort jag åker nu, det enda jag kan se är nya ställen att hoppa på, hela tiden.

Staden har med andra ord vecklat ut sig och bjuder på nya möjligheter genom parkouren; kanske kan man säga att staden har blivit till en stor lekplats. Staden är inte vad den en gång varit. Istället för att se en fast struktur, ser de, med Siris ord, ”möjligheter”. Sara Ahmed har i *The Cultural Politics of Emotion* beskrivit känslan ”wonder”; förundran. Hon menar att förundran innebär att se världen *som om* man såg den för första gången, och att denna insikt har betydelse för hur kroppar rör sig i rummet (Ahmed 2004:180). Saker som tidigare har varit osynliga, blir nu *möjliga* att se, *möjliga* att känna. Förundran kan på detta sätt involvera en omorientering i ens relation med världen (ibid.183). Jag menar att parkouren har medfört en sådan omorientering gentemot världen för de kvinnor jag har pratat med. Siri beskriver det exempelvis som att hon kan använda miljön runtomkring sig ”på ett sätt som man aldrig fått göra förut”. Ordvalet ”fått” tolkar jag som att det sätt som Siri använder stadsrummet på tidigare inte var ett möjligt alternativ – det var inte ett *synligt*

alternativ. Genom den förundran som parkouren har skapat, har världen vecklats ut eller öppnats upp inför deltagarnas ögon. Sara Ahmed skriver:

The body opens as the world opens up before it; the body unfolds into the unfolding of a world that becomes approached as another body. This opening is not without risks: wonder can be closed down if what we approach is unwelcome, or undoes the promise of that opening up. But wonder is a passion that motivates the desire to keep looking; it keeps alive the possibility of freshness, and vitality of a living that can live as if for the first time. (2004:180).

Att ”öppna upp” inför världen på detta sätt kommer alltså även med risken att ens förundran blir ”tillbakavisad” på olika sätt. Flera exempel ges av deltagarna på hur passerande människor har blivit provocerade av och sagt till dem att sluta hålla på med parkour på platsen, och Anna berättar om att de brukar bli bortkörda när de tränar vid, och på, en central byggnad i Göteborg som hyser ett stort företag. I det senare fallet kan man se en slags maktkamp om hur det är tillåtet att använda rummet. Poängen är dock att själva förmågan att *se* på det nya sättet finns kvar, även om det resulterat i en besvikelse.

Som jag nämnde ovan har parkouren medfört en omorientering i världen för deltagarna. De tar sig an stadsrummet på nya sätt, och rör sig i nya mönster. Viktoria säger exempelvis:

Varför ska man inte få utnyttja miljön på ett annat sätt än att gå runt i den? Eller till exempel en parkbänk, varför ska jag bara sitta på den, när jag faktiskt kan röra mig och göra andra rörelser [på bänken] som kan få mig att träna och tycka att det är kul?

Parkouren har öppnat upp för att se bortom den intentionella funktionen hos olika objekt – en parkbänk är inte längre bara till för att sitta på. Vilken *mening* detta tillskrivs varierar dock mellan deltagarna. Sara Ahmed menar att känslor (förundran till exempel) involverar en form av ”missförstånd”¹³: ”...even when we feel we have the same feeling, we don’t necessarily have the same relationship to the feeling” (Ahmed 2004:10). Istället kan man, i fallet med förundran, se det som att det som delas av deltagarna är ”...the capacity to leave behind the place of the ordinary” (Ahmed 2004:183).

Detta förändrade sätt att använda stadsrummet tillskrivs alltså olika betydelser av deltagarna. När jag frågar Siri om hur hon ser på att de använder platsen på ett sätt som de flesta andra inte gör, uppger hon att hon ”aldrig har tänkt på det”. Viktoria i sin tur menar att man ”lika gärna kan göra någonting *med* miljön”, istället för att bara låta

---

¹³ ”Miscommunication” är det ord Ahmed använder.

den ”vara” där. Att ”göra någonting *med* miljön” kan tolkas som att det handlar om att låta sig själv bestämma över den (stads)miljö man lever i, snarare än att låta miljön styra över hur man ska röra sig i den. Detta skulle filosoferna Gilles Deleuze och Felix Guattari förmodligen koppla till det som de kallar ”räfflat” respektive ”slätt” rum, som nämndes i kapitlet om tidigare forskning. I det räfflade rummet kan man tala om ”moved bodies”, medan det i det släta rummet finns ”moving bodies” (Ortuzar 2009:54). Jag tolkar Viktorias berättelse som ett sätt att se på rummet som ett ”slätt” sådant.

Hanna är den av deltagarna som uttrycker de kanske starkaste åsikterna kring att röra sig i och ta plats inom ett offentligt rum:

Det är så konstigt egentligen, det är så mycket som är skevt i världen och så. Men det är... till exempel reklam får ta hur mycket plats som helst, alltså de som har mycket pengar kan bara köpa upp en massa plats, och vad heter det... sprida ut sin skit. Som kan vara sexistiska bilder eller vad som helst. Och sen så... blir det liksom hysteri när någon konstnär, graffitikonstnär till exempel, sprejar väggarna... och liksom gör så att man helt plötsligt blir stimulerad av att gå ute och röra sig ute. Och det är samma med parkouren... att se någonting som man inte brukar, eller som går emot det vanliga liksom bruset. Det... *det* tycker jag gör staden vacker. Alltså det gör det spännande och intressant, och att folk vågar... med olika slags kroppar vågar röra sig och, alltså att det händer någonting.

Här syns en frustration över vad och vem som får ta plats i rummet. Vem som får ta plats ser Hanna också som kopplat till makt och pengar. Jag tolkar det som att Hanna har en tydlig bild av vad parkour fyller för funktion i stadsrummet: genom att gå emot föreställningar om hur rummet bör brukas skapas en stimulans, hos både utövaren själv och hos de människor vars synfält parkourutövaren hamnar inom. Scott Stapleton och Susan Terrio menar att parkourutövaren är subversiv genom att hen approprierar offentligt rum i syfte att omvandla det. Utövaren utmanar den rådande (kapitalistiska) ordningen genom att etablera ett fritt och icke-kommersiellt förhållande till rummet (Stapleton & Terrio 2010:21-22). Hannas syn på parkour kan ses i linje med detta, när hon menar att staden blir ”vacker” genom att människor vågar gå emot ”det vanliga bruset”: i hennes ögon omvandlar parkour (tillsammans med andra praktiker såsom graffiti) staden till någonting bättre, till någonting som går emot kapitalistiska normer för vem som har rätt att ta plats i staden. Hanna är dock den enda av deltagarna som uttrycker en så pass tydlig politisk hållning till det offentliga rummet. Som nämndes ovan är just synen på rummet något som varierar mer bland deltagarna än synen på

kroppen; alla uppger att de ser på staden med nya ögon, men den mening detta tillskrivs skiftar.

Att bryta med normen för hur ett rum eller ett objekt ska användas skapar som vi sett också reaktioner från omvärlden; både positiva och negativa. Viktoria säger:

En del är ju nyfikna och undrar vad man håller på med, och då svarar man bara vad det är man håller på med. Och vissa tycker att det är en jättebra grej, och liksom 'ja, men skitbra, ni behöver inte lägga ut pengar på att gå till gymmet utan bara använder redskap som finns ute' liksom, medan andra tycker att 'idiot, gå in på gymmet istället med dig'.

Här kan vi se att parkour även har en potentiell påverkan på åskådaren genom att det kan destabilisera en förgivettagen syn på offentligt, urbant rum (Atkinson 2009:184). Men samtidigt som det ligger nära till hands att tolka parkourutövarnas påverkan på stadsrummet som en omvandlande kraft, bör man ha i åtanke att deras praktik inte nödvändigtvis tolkas av omgivningen på samma sätt som de själva upplever den, vilket Viktorias berättelse om kommentaren "idiot, in på gymmet istället med dig" vittnar om. Med Michael Atkinsons ord: "just because traceurs' activities are encoded as resistant does not guarantee audiences decode them as such" (Atkinson 2009:185).

Men trots allt berättar deltagarna att det är många som brukar reagera på parkouren, om än på olika sätt. Detta betyder naturligtvis inte bara att omgivningen behöver förhålla sig till ovana sätt att röra sig på i rummet, utan även att utövarna själva måste förhålla sig till omgivningens reaktioner. Hanna berättar:

Jag kan ju känna såhär att [...] 'äh nej, nu vågar jag inte gå balansgång här, för då kommer någon kolla och tycka jag är konstig', och så ba 'nä, skit i det'. Så att jag har ju ändå en oro för att folk *ska* tycka jag är konstig, samtidigt som jag tänker 'skit samma', och så tänker jag att jag inte möter deras ögon och så går jag ändå. Jag tänker att folk får titta om de vill, men jag är liksom fri och jag *få* gå här och jag *vill* gå här, och de får tycka att jag är konstig då.

Hanna upplever det som jobbigt att möta folks ögon när hon gör något som kan uppfattas som märkligt av omgivningen. Samtidigt är hon medveten om att det inte finns något som faktiskt hindrar henne från att göra det, mer än normen för hur man bör bete sig i offentligt rum. Att ta plats i staden på nya sätt kan därför *i sig* ses som ett (mentalt) hinder att ta sig över.

3 AVSLUTANDE DISKUSSION

Jag har nu diskuterat fem kvinnors erfarenheter av parkour utifrån ett fenomenologiskt genusperspektiv, med en teoretisk utgångspunkt i att det är kroppen som är den grundval igenom vilken jag får erfarenhet av mig själv och världen. Genom kvinnornas tal om parkour har jag diskuterat deras kroppsliga situationer i förhållande till hur de orienterar sig i och tar plats i (det offentliga) rummet.

Parkour upplevs som en öppen praktik av deltagarna, samtidigt som delar av deras tal visar hur parkour inte står fritt från maktrelationer. I deltagarnas tal tolkar jag det som att de hanterar dessa maktrelationer på olika sätt. Dels talar Viktoria om ett separatistiskt rum som något som får kvinnor att känna sig mer säkra och trygga. Eftersom ett rum bara för kvinnor beskrivs som säkert och tryggt, borde det betyda att ”män” i det här sammanhanget kan ses som orsaken till den osäkerhet och otrygghet som tjejerna sägs uppleva. Detta betyder inte, som jag tolkar det, att tjejerna på något sätt är ”rädda” för män. Kanske borde man snarare se det som en föreställning om att tjejer kan ha svårare för att ta plats i rummet när det är killar närvarande. Som Sara Ahmed påpekat, blir effekten av ”vissa kroppars upprepade passage” att dessa kroppar också tar större plats (2011:138-139). För Siri däremot kan parkour ses som en frizon eftersom hon där upplever att hon blir behandlad som en kapabel individ istället för som någon vars handlingar begränsas av sitt kön. Anna i sin tur ser att en jämn könsfördelning i gruppen är fördelaktigt, eftersom det då tycks skapa ett socialt sammanhang där ingen känner press på sig att leva upp till en könsmissig stereotyp. Vilken strategi av dessa som är ”bäst” är inget jag kommer att värdera i denna uppsats, då det inte är en del av mitt syfte. Som exemplen ovan visar kan de maktrelationer som finns inom vissa sociala sammanhang hanteras på olika sätt; samma maktrelationer hanteras med olika strategier.

För alla deltagare finns det ett tydligt ”före och efter parkour”, både i hur de upplever sina egna kroppar men också i hur de ser på och orienterar sig i staden. Att utöva parkour har fått deltagarna att bli starkare (både mentalt och fysiskt), de har fått en bättre kroppskontroll och ett större självförtroende på ett rent allmänt plan. Ett sätt på vilket en mental förändring har kunnat utläsas är genom det sätt deltagarna talar om rädsla. De talar om sig själva som att de innan parkour var rädda och/eller feiga. Det är inte säkert att alla uppfattade sig som rädda *då*, men från det perspektiv de har idag när ser tillbaka på tiden innan parkour, var de rädda(re). Jag har dels visat på hur rädslan

numera kan ses som en drivkraft eller ”playmate” för deltagarna, istället för att verka begränsande och/eller förtryckande. Men att lära sig hantera och övervinna ängsligheten inför fysiska åtaganden kan också ses som ett uttryck för att övervinna den spänning mellan immanens och transcendens som Iris Marion Young menar präglar kvinnors rörelsemönster. Denna spänning blir också tydlig i exempelvis Hannas tal om ”inlärld hjälplöshet” och Siris tal om att ”bli behandlad som en tjej”.

Parkour har fått deltagarna att hantera problem i vardagen på ett annat sätt än förut. Det tankesätt som de utvecklat under utövandet av parkour följer med in i vardagslivet och påverkar hur de hanterar andra svårigheter och dilemman de möter. De menar att parkour har hjälpt dem att övervinna så pass skilda ”hinder” som matematik, tala inför folk och att våga röra sig på det sätt man vill i staden trots risken att andra människor tittar snett på en.

Young efterlyser också i slutet av sin essä *Att kasta tjejkast* en tilltro på vad våra kroppar kan uträtta (2008:276). Att deltagarna uttrycker en viss förvåning över hur mycket deras kroppsliga förmåga har förbättrats i samband med att de har börjat träna parkour, kan ses som ett tecken på att en sådan tilltro inte fanns innan, men däremot efter att de påbörjade sin träning. Något banalt uttryckt kan man säga att kroppen har blivit användbar genom att den faktiskt används. Genom att parkour kräver kroppskontroll och självkänedom har deltagarnas situationer förändrats. Den återhållna intentionalitet som kan sägas ha präglat flera av deltagarnas sätt att orientera sig förut har, genom parkour, övervunnits; möjligheter för ”någon” har blivit till möjligheter för henne. Om människans transcendens alltid är förkroppsligad (Moi 1997:108) kan parkour i dessa fall ses som en manifestation av ett sådant förkroppsligat frihetsprojekt.

Parkour har även öppnat deltagarnas ögon och fått dem att se på staden på ett nytt sätt. Genom Sara Ahmeds teoretiska förklaring av känslan ”wonder” (förundran) har jag visat hur världen har vecklat ut sig för deltagarna genom parkour. Att utöva parkour har för dem blivit ett nytt sätt att se; världen erbjuder nya möjligheter som inte var synliga innan. Denna förundran har medfört en omorientering i rummet (på ett väldigt bokstavligt plan), där stadsrummet tas an på sätt som förut inte sågs som möjliga för deltagarna. Detta nya sätt att röra sig i stadsrummet på tillskrivs dock olika mening; för vissa av dem har det snarast en personlig betydelse, medan det för andra kopplas ihop med större politiska och ekonomiska diskurser.

I min undersökning har huvudsakligt fokus legat på erfarenhetskategorin ”kön”. Samtidigt kan man se hur kategorier korsar varandra och hur samma kropp är placerad inom olika situationer samtidigt. Ålder är den andra kategori som främst märks av i mitt material; till exempel anmärker Siri på att hon kände sig gammal i förhållande till de andra vid sin första träning. Alla deltagarna kan samtidigt sägas vara ganska unga – de är mellan 18 och 28 år gamla. Den unga kroppen kan också ses som relativt normativ inom parkour, även om Viktoria säger att hon ”lika gärna skulle kunna lära parkour till en femåring som en 70-åring”. Här kan man öppna upp för nya forskningsfrågor med intersektionella perspektiv. På vilket sätt upplever äldre parkour i förhållande till kropp och rum?

Det vore vidare intressant att lyfta frågan om etnicitet inom parkour. Bland de män som lade grunden till parkour finns en etnisk mångfald som kan sägas spegla förhållandena i den förort som disciplinen utvecklades i. Dock menar Michael Atkinson att den mest växande demografiska grupp inom den globala parkourvärlden är unga vita män med arbetarklassbakgrund, som främst är inriktade på mer tävlingsorienterad freerunning (Atkinson 2009:173). Här kan man hitta flera intressanta frågor att undersöka. Exempelvis vore det inte orimligt att använda sig av Sara Ahmeds fenomenologi om vithet för att analysera just etnicitet inom parkourvärlden. På vilket sätt har (icke-)vitheten betydelse för hur utövare av parkour tar plats i staden, och tolkas en vit parkourkropp och en svart sådan på samma sätt av omgivningen? Det skulle också vara intressant att titta på den utveckling mot ett mer normativt idrottsutövande som kan skönjas ur Atkinsons påstående, både vad gäller form och utövare, ur ett kritiskt maktperspektiv.

Slutligen: att jag har valt att analysera kvinnors erfarenheter av parkour innebär inte att denna uppsats speglar *alla* kvinnors erfarenheter av parkour. Även om vi alla lever i ett samhälle där vissa ordningar och normer är gällande, är det inte säkert att alla kvinnor internaliserar de normer som gäller just kategorin ”kvinna”. En människas möte med omvärlden präglas alltid av hens situationer, alltid sammanvävda, historiskt situerade och förkroppsligade, men heller aldrig utan en frihetsdimension (Moi 1997:121).

KÄLLFÖRTECKNING

Tryckta källor

- Ahmed, Sara (2004): *The Cultural Politics of Emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Ahmed, Sara (2011): *Vithetens hegemoni*. Hägersten: Tankekraft Förlag.
- Ameel, Lieven & Tani, Sirpa (2012): "Parkour: creating loose spaces?" I: *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography* 94 (1), s. 17-30.
- Arvastson, Gösta & Ehn, Billy (2009): "Observationens dynamik". I: Arvastson, Gösta & Ehn, Billy (red.): *Etnografiska observationer*. Lund: Studentlitteratur, s. 19-34.
- Atkinson, Michael (2009): "Parkour, Anarcho-Environmentalism, and Poiesis." I: *Journal of Sport and Social Issues* 33 (2), s. 169-194.
- de Beauvoir, Simone (2008): *Det andra könet*. Danmark: Nordstedts Pocket.
- Benjamin, Walter (1968): "Paris – Capital of the Nineteenth Century." I: *New Left Review* 48, s. 77-88.
- Bremer, Signe (2011): *Kroppslinjer. Kön, transsexualism och kropp i berättelser om könskorrigering*. Halmstad: Makadam förlag.
- Butler, Judith (2006): *Genus ogjort: kropp, begär och möjlig existens*. Stockholm: Nordstedts akademiska förlag.
- Börjesson, Mats & Palmblad, Eva (red.) (2007): *Diskursanalys i praktiken*. Malmö: Liber.
- Connell, R.W (2008): *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos.
- Deleuze, Gilles & Guattari, Felix (1988): *A thousand plateaus: capitalism and schizophrenia*. London: Athlone.
- Guss, Nathan 2011: "Parkour and the multitude: Politics of a Dangerous Art." I: *French Cultural Studies* 22 (1), s. 73.85.
- Haraway, Donna (2008): *Apor, cyborger och kvinnor: att återuppfinna naturen*. Eslöv: Brutus Östlings bokförlag.
- Harvey, David (2003): *Paris, Capital of Modernity*. New York; London: Routledge.

- Jonasson, Kalle (2011): "Ett alternativ till kritik? Om parkour, Michel Serres och 'konsten att spåra'." I: *Kulturstudier, kropp och idrott: Perspektiv på fenomen i gränslandet mellan natur och kultur: Series Malmö Studies in Sport Sciences* 10, s. 147-166.
- Kvale, Steinar (2009): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Listerborn, Carina (2002): *Trygg stad*. Göteborg: Chalmers.
- Moi, Toril (1997): "Vad är en kvinna? Kön och genus i feministisk teori." I: *Res Publica* 35/36, Tema: Kön, s. 71-158.
- Mould, Oli (2009): "Parkour, the city, the event." I: *Environment and Planning D: Society and Space* 27, s. 738-750.
- Nilsson, Emma (2010): *Arkitekturens kroppslighet. Staden som terräng*. Värnamo: Fälth & Hässler.
- Ortuzar, Jimena (2009): "Parkour or l'art du déplacement. A Kinetic Urban Utopia." I: *The Drama Review* 53 (3), s. 54-66.
- Saville, Steven John (2008): "Playing with fear: parkour and the mobility of emotion." I: *Social & Cultural Geography* 9:8, s. 891-914.
- Stapleton, Scott & Terrio, Susan (2010): "Le Parkour: Urban Street Culture and the Commodotization of Male Youth Expression." I: *International Migration*, 50 (6), s. 18-27.
- Thomsson, Heléne (2010): *Reflexiva intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.
- Young, Iris Marion (2008): *Att kasta tjejkast. Texter om feminism och rättvisa*. Stockholm: Atlas.

Otryckta källor

- Expedition X. <http://expeditionx.se/> (Hämtad 2013-02-20)
- Jonasson, Kalle (2009): *Parkour – en posthumanistisk idrott?* Paper från Kultur-Natur: konferens för kulturstudier i Sverige. Linköping University Electronic Press: <http://www.ep.liu.se/ecp/040/017/ecp0904017.pdf> (Hämtad 2013-02-10)
- Orland, Breana: "Parkour: a growing sport among women.", *Parkour International*.

<http://www.pkfrinternational.com/parkour-a-growing-sport-among-women>

(Hämtad 2013-03-14)

Parkour Academy: ”Om parkour”. <http://www.parkouracademy.se/om-parkour/>

(Hämtad 2013-03-14)

Filmer

Christie, Mike (2003): *Jump London*.

<http://www.youtube.com/watch?v=l8fSXGP9wvQ> (Hämtad 2013-03-12)

Maunder, Paul (2011): *The Path of Least Resistance – Parkour*.

<http://www.youtube.com/watch?v=bJJl7S9Z4PQ> (Hämtad 2013-02-20)

Maunder, Paul (2009): *Parkour – The Nature of Challenge*.

Del 1: <http://www.youtube.com/watch?v=Poph6Jmc688>

Del 2: <http://www.youtube.com/watch?v=NYi8r5bUuo4>

Del 3: http://www.youtube.com/watch?v=0_1_F_RFdBc

Del 4: <http://www.youtube.com/watch?v=TNYltTLYKhU> (Hämtade 2013-02-20)

Dahl, Cedric (2012): *People in motion*.

<http://www.youtube.com/watch?v=QH09YCtpKaw> (Hämtad 2013-03-02)

BILAGA

Intervjuguide

Nyckelfråga 1: Kan du berätta om ditt första möte med parkour?

Följdfrågor: Vad fick dig intresserad? Vad fick dig att ta första steget? Hur kändes det?
Vad fick dig att fortsätta?

Nyckelfråga 2: Hur brukar du träna?

Följdfrågor: Var brukar du vara? Hur väljer du plats? Hur känns det att träna där
människor kan se dig? Brukar du få några reaktioner från omvärlden? Hur reagerar du
på dem i så fall? Brukar du träna i grupp eller ensam? Vilket föredrar du? Hur känns
det? Hur upplever du dynamiken i den eventuella gruppen?

Nyckelfråga 3: Har parkour förändrat dig på något sätt, och i så fall hur?

Följdfrågor: Hur känns det? Har det påverkat andra delar av ditt liv?